מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

מסורת הש"ס

ו) [עיין פרש"י וכערוך ערך ערב פי' פוסכי תלמידי חכמים יושבי בנים המדברים של טברית ופי' הערוך מבטור על פי מה דאמר הש"ס בחולין קלג. אין שריד אלא ת"ח שנאמר ונשרידים אשר ה' קורא]. ג) [מ"ק כה:, ג) [מ"ל רבא]. ד) [ברכות נז. עירובין יט. מגילה כז. סנהדרין ט.], ה) [מ"ל רבה], ו) [תוספות קידו., ז) [תוספות קידו: ע"ש], ח) [מ"ל לור כך הני בש"ש] ובערוך ערך אחד גרים עד פי' מגדל שמורים בו לפנים שדים פ"א מגדל שהוא מחזק בשד], ט) [ובערוך ערך אחד הערוך בפירושו דהבטח שתי תיבות], י) [בכורות נה.], כ) [ספרים מב.], ל) [מנחות מז.], מ) [ד"ה אם לפני ד"ה מיץ], נ) [מירושלים רפ"ק], ס) [מ"ר ליתא: רשב זה.

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ומבי בו'. שיטתם בחיטתה של מגקה. שבת דף נא ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי מודיעני על זאת אמר לו וכי שכל הנוטל: (ב) שם דמיי מפיו זה בית בריא שלהן: (ג) רש"י ד"ה גליא וכריא לאשי: (ד) ד"ה אמלאה יכו' מחוכנתה הפ"ד ואמ"כ מ"ה יוחנן רשפ: (ה) תוד"ה טולמוריאות ר"מ בתי כל"ל ומי' וקרקסיאות נמתק וכו' מקומות מטונפות ירושלים לגמוד וכו' ועוראטריות וקרקסיאות דהכא דוקא לומר בתים ב"כ עיין בשבת דף קנ. וש"ק דע"ז דף יח ע"ב:

לעזי רש"י

טוגיב"א. טוגה. פורש"ו [פורי"ש]. גמל. מטר"א. אם.

מוסף רש"י

כי נח נפשיה דרבי דירא. רבי זירא היה מבבל ובא עלה ונדל לארץ ישראל, וכייבו דקאמר ארץ שנער הרה ולדה ארץ צבי גידלה שעשועיה. ולהכי קרי ליה רבי זירא ורבי זירא. (מו"ק כה:). אוי נא לה אמרה. רקח. יכולה לומר כן, רקח היא עכריה (שם). כמבי כובי עד אקרא דתרלבקני. כשתגרף כל המקומות ישתגר לכך (כתובות קיב.), ופותיא. ריחם (יבמות נג.). אמלאה החרבה. ריש"ל דקרא יען אמרה ליר לירושלים הלא יגו', אתמלא מחוכנתה של ירושלים, ויגר מלדום היא (פסחים מב.). ולאום מלאום יאמץ. כשעבו גבור יעקב חלש, אין מלכות שייכים מתקיים יחד (שם) לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל (בראשית כה כג).

תורה אור השלם

1. זבולון לא הוריש את ישבי קטרון ואת ישבי נהלול וישב הכנעני בקרבו ויהיו למס:

שופטים א ל

2. זבלון עם חרף נפשו למות ונפתלי על מרומי שדה:

שופטים ה יח

3. עמים הר יקראו שם יזבחו ובחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול:

דברים לג יט

4. כי עזה עזובה תהיה ואשקלון לשממה אשדוד בצהרים יגרשוה ועקרון תעקר:

צפניה ב ד

5. והסרתי רמיו מפיו ושקציו מבין שניו ונשאר גם הוא לאלהינו והיה כאלף ביהודה ועקרון כיבוסי:

זכריה ט ז

6. ויצא גבול בני דן מהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וילכדו אותה ויכו אותה לפי חרב וירשו אותה וישבו בה ויקראו ללשם דן כשם דן אביהם:

יהושע יט מז

7. כן אדם יגן אשר אמרה צר על ירושלם האח נשברה דלתות העמים נסבה אלי אמלאה החרבה:

יחזקאל כו ב

8. ויאמר יי לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

בראשית כה כג

9. יתן רשע בל למר צדק בארץ נכחות יעול ובל יראה גאות יי:

ישעיהו כו י

10. אל תתן יי מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:

תהלים קמ ט

רבינו חננאל

דמדליא כרקתא דנהרא. פירוש נבוה כשפת הנהר.

ואישתכח כוותי חמת זו טבריא ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריא רקת זו ציפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמידלייא כרקתא דנהרא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כינרת דמתיקי פירא כקלא דכינרי אמר רבא מי איכא למאן דאמר רקת לאו טבריא היא והא כי שכיב אניש הבא התם ספדי ליה הכי גדול הוא בששך ושם לו ברקת וכי מסקי ארונא להתם ספדי ליה הכי אוהבי [6]שרידים יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק [7]כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה אלא אמר

[1](רבה) חמת זו חמי גדר רקת זו טבריא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה רקת [7]שאפילו ריקנין שבה מלאין מצות כרמון רבי ירמיה אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת בטבורה של ארץ ישראל [8](רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שטובה ראייתה אמר זעירא קטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון ציפורי היא והא קטרון בחלקו של זבולון הואי דכתיב [1]זבולון לא הוריש את יושבי קטרון ואת יושבי נהלול וזבולון מתרעם על מדותיו הוה שנאמר [2]זבולון עם חרף נפשו למות מה טעם משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולון לפני הקב"ה רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון שנאמר [3]עמים הר יקראו] ושפוני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מודיעני [6] אמר לו [3]שם יזבחו זבחי צדק סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמר ריש לקיש לדידי [1]חזי לי זבת חלב ודבש דציפורי והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וב"ת דלא נפישא דידיה כדאחוה [1]והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והויא כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתין פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי אפ"ה שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכתיב [2]ונפתלי על מרומי שדה ש"מ אמר רבי אבהו [4]ועקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותה אחידת מגדל [5]שיר אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב [5]והסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית [6] במיא שלהן ושקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום [5]והיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו [8]תראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים [9]אמר רבי יצחק [6]לשם זו פמיים עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר [7]אמלאה החרבה [8]אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא [8]ולאום מלאום יאמץ ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [9]יוחן רשע בל למד צדק אמר יצחק לפני הקב"ה רבש"ע יוחן עשו אמר לו רשע הוא אמר לו בל למד צדק אמר לו [9]בארץ נכוחות יעול אמר לו אם כן בל יראה גאות ה' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [10]אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו

שטובה ראייתה. שהיו שם גנות ופרדסים:

דכל הנוטל (פרוטה) ממך בלא דמים אין מועיל. דכתיב שם יזבחו זבחי לדק וגזל לא מהני בזבח:

טראטריות (ח) וקרקסיאות. י"מ כתי עבודת כוכבים ומכנה אותן טרטאכ' לשון חרפה וקרקסיאות רולה לומר בית הכסא בלשון ערב וקשה לומר שאותן מקומות מטונפות יכול ללמוד שם תורה אלא ודאי לשמעה יהא במהרה בימינו ולולה לומר בתים שמתאספים שם לוועד של עובדי עבודת כוכבים: הא

[1](רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שמה טבריא ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בטבורה של ארץ ישראל [8](רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שטובה ראייתה אמר זעירא קטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון ציפורי היא והא קטרון בחלקו של זבולון הואי דכתיב [1]זבולון לא הוריש את יושבי קטרון ואת יושבי נהלול וזבולון מתרעם על מדותיו הוה שנאמר [2]זבולון עם חרף נפשו למות משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולון לפני הקב"ה רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מודיעני [6] אמר לו [3]שם יזבחו זבחי צדק סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמר ריש לקיש לדידי [1]חזי לי זבת חלב ודבש דציפורי והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וב"ת דלא נפישא דידיה כדאחוה [1]והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והויא כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתין פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי אפ"ה שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכתיב [2]ונפתלי על מרומי שדה ש"מ אמר רבי אבהו [4]ועקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותה אחידת מגדל [5]שיר אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב [5]והסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית [6] במיא שלהן ושקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום [5]והיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו [8]תראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים [9]אמר רבי יצחק [6]לשם זו פמיים עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר [7]אמלאה החרבה [8]אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא [8]ולאום מלאום יאמץ ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [9]יוחן רשע בל למד צדק אמר יצחק לפני הקב"ה רבש"ע יוחן עשו אמר לו רשע הוא אמר לו בל למד צדק אמר לו [9]בארץ נכוחות יעול אמר לו אם כן בל יראה גאות ה' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [10]אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו

ואישתכח כוותי חמת זו טבריא ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריא רקת זו ציפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמידלייא כרקתא דנהרא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כינרת דמתיקי פירא כקלא דכינרי אמר רבא מי איכא למאן דאמר רקת לאו טבריא היא והא כי שכיב אניש הבא התם ספדי ליה הכי גדול הוא בששך ושם לו ברקת וכי מסקי ארונא להתם ספדי ליה הכי אוהבי [6]שרידים יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק [7]כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה אלא אמר

ו.

ואיפתכח כווסי גרסי': רקפא דנהרא. שפת הנהר גבוה מן הנהר אף ליפורי יושבת כרקע ההר: **כי שכיב איניש הבא.** כשמת אדם גדול בבבל: **ספדי ליה הכי.** בטבריא: **ששך.** בבל במילוף א"ת ב"ש: **ושם לו ברקת.** יצא לו שם בטבריא: **וכי מסקי ארונא.** של מת מבבל לקוברו בטבריא: **אמרו הכי.** הספדנין קורין בשווקים בלשון הזה שיצאו לקראת המת: **אוהבי שרידים.** אוהבי ישראל: **יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק.** מתי בבל העמוקה: ר' זירא עלה מבבל לארץ ישראל ומת שם בטבריא: [**ארץ לבי.** ארץ] ישראל: **גידלה שעשועיה.** של שנער: **כעיבורה.** בחמצעיתה: **לא הורים אם יושבי קטרון.** שבאה לחלקו ועבר על מה שאמר הקב"ה לא תחיה כל נשמה (דברים כ) והניחן לגור שם ביניהם ולהעלות להם מס: **על מדותיו.** על מזלו שנמדד לו מן השמים מדה שאינו חפץ בה: **כולן צריכין לך.** כל אחיך יהו צריכין לך: **על ידי חלזון.** חלזון עולה מן הים להרים ולובנין בדמו תכלת ונמכר בדמים יקרים[ט]: **עמים הר יקראו.** מכל השבטים יתקבלו להריך לקנות שפוני טמוני חול: **שפוני זה חלזון.** שהוא דבר חשוב. ספון חשוב בלשון בריימת[ל]: **טרית.** דג שקורין טוניי"ש[מ]: **זכוכית לבנה.** היולא מן החול כדאמר ביצילות השבת (שבת טו:) וחול של זכוכית חשוב משאר חולות ולאוי לזכוכית לבנה: **מי מודיעני.** על זאת לתת לי דמים: כל המולא חלזון ונוטלו בלא דמים אינו מלליח: [מ]**שם יזבחו זבחי לדק.** כאשר אסור גזל בעולה כך לא יגזלו ממך כלום שאם יטול שום פרוטה בלא דמים מתקלקל הלביעה והחול ולא יועיל כלום: **זכם חלב ודבש.** העזים חולבין תאנים והדבש נוטף מהן והחלב זב מן העזים ונעשים כמין נחל: **ששה עשר מיל.** ד' פרסאות: **לדידי חזי לי זבם חלב ודבש דכל ארץ ישראל.** בכל מקום שהוא שם. ואם באת לגרפו יחד הוי כמני כוכי עד אקרא דתולבקני שם מקום: **אקרא.** מקום מעבר הנהר ובלע"ז פורט"ו: **עדיפי ליה.** חביבי ליה: **יתד תקועה.** לרעה: **אחידת מגדל שיר.** כנוסת מגדל שיר: **והסירותי דמיו מפיו וגו'.** גבי לור כתיב שהוא לשם לאדום: גליא (ג) במיא דאמי ע"ז הם לאדום: **כיבוסי.** היא ירושלים: והיה אדום לאלופי יהודה ועקרון תהיה בית תלמוד בירושלים[ס]: **לשם.** עיר שביבשו בני דן: **זו פמיים.** שמשם ירדן יולא כדאמר מר ירדן יולא ממערת פמיים (בכורות דף נה.): **מטרופולין.** לשון יון אימא של מלכות. מטר"א אם. פולין לשון שרבה כדאמר מר על שבאו דיופלי מהעיר שני שרים (תענית דף יח:): **דמרבי.** שמגדלין שם בני מלכים: **אמלאה החרבה.** ריש"ל דקרא יען אמרה לור על ירושלים אמלאה החרבה עכשיו אתמלא מחוכנתה (ד) **רשע.** זה עשו: **בארץ נכוחות יעול.** את ירושלים יחריב: אמר יצחק להקב"ה יוחן רשע זה[מ] עשו אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע הוא: **אמר.** יצחק: **בל למד צדק.** כלומר אין אדם יכול ללמד עליו לדק: **אמר לו.** הקב"ה: **בארץ נכוחות יעול.** כלומר עתיד להחריב את ארץ ישראל: **אמר.** יצחק אם כן בל יראה גאות ה': **זממו אל תפק.** אל תוליחו מנחיריו. זמם כמין טבעת כרזל ״ שנותנין בחוטמה של מגקה ונמשכת בו ומתוך מחקה אינה משתמרת כי אם בו: גרמניא

---

1. זבולון לא הוריש את ישבי קטרון ואת ישבי נהלול וישב הכנעני בקרבו ויהיו למס:
2. עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול:
3. כי עזה עזובה תהיה ואשקלון לשממה אשדוד בצהרים יגרשוה ועקרון תעקר:
4. והסרתי רמיו מפיו ושקציו מבין שניו ונשאר גם הוא לאלהינו והיה כאלף ביהודה ועקרון כיבוסי:
5. כן אדם יגן אשר אמרה צר על ירושלם האח נשברה דלתות העמים נסבה אלי אמלאה החרבה:
6. ולאום מלאום יאמץ ורב יעבד צעיר:
7. יוחן רשע בל למד צדק בארץ נכחות יעול ובל יראה גאות יי:
8. אל תתן יי מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:
9. אל תתן יי מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:
10. אל תתן יי מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com